

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Kražec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

2. DECEMBER 1888.

Fran Josip I., naš presvitli cesar, nastopil je vlado pred 40 leti. Ta praznik se bode po Avstriji večinoma le mirno in tiho praznoval. Kako neki to? Vsaj Avstrijci že niso mogli dočakati tega veselega dne! Vsaj so že celo leto poprej slavili ta dan! Vsaj so že sleherno mesto, sleherna vas in trg praznovali ta zgodovinsko imenitni praznik! Ali mar ni že bila skoro povsodi ta slavnost? Ali mar že ni sleherno društvo se tega cesarskega praznika spominjalo? „Ali niso bile v ta spomin postavljene hiše, zidane šole, cerkve in drugi razni zavodi? Ali se niso v ta spomin prirejale razstave, utemeljile ustanove? Bile so v ta namen prirejane veselice, spisale se knjižice, izdale raznovrstne podobe! Vse to in drugo, česar naštetih ne moremo, priča o veliki ljubezni avstrijskih domoljubov do presvetlega vladarja. —

Tudi Slovenci imamo povodov dovolj, veseliti se tega praznika. Pred 40 leti nismo bili to, kar smo danes. Nismo imeli še skorej prav nikakoršnega slovstva, nismo imeli še svojih knjig, ne slovenskih šol, slovenskih društev.

V teku poslednjih 40 let, v dobi sedanjega presvetlega vladarja okrepčali smo se kolikor toliko že, kolikor je pač malemu narodu pri mnogih ovirah mogoče bilo; vstvarili smo si svojo knjigo, svoje časopisje, pridobili nekaj šol, pridobili slovenščini nekaj prostora v uradu in nekaj svojih rojakov nastavili na uradniška mesta. Ker smo do teh pravic in teh pridobitev došli še le pod sedanjim vladarjem, zato se bode Slovenci njega vedno hvaležno spominjali; zato Slovenci 2. decembra hvaležno kličejo: Slava presvetlemu vladarju Franu Josipu I.

Pravila rokodelskih zadrug.

Pravila obrtnih zadrug so sicer izdana v slovenskem jeziku, vendar niso posebno jasna. Težko jih je umeti izobraženemu človeku, še težje navadnemu rokodelcu, ki nima časa premišljevat in pretresovati jih. Obsegajo postavne določbe in opirajo se na obrtno postavo; zato ni lahko njih jedro spoznati tistemu, kateri tega zakona ne pozna. Vrh tega so pravila obrtnih zadrug sestavljena v precej zamotani slovenščini. Ker je med našimi bralci veliko rokodelcev in drugih obrt-

nikov, zato hočemo povedati poglobljene določbe iz pravil rokodelskih zadrug.

Najprvo moramo poudarjati, da je sleherni rokodelec in obrtnik že sam po sebi ud ali član ene ali druge zadruga. V to ga veže že postava; nijeden rokodelec se temu ne more in ne sme odtegniti. Sleherni rokodelec bode moral torej v eno ali drugo obrtno zadrugo nekaj plačevati. Koliko? to določijo pravila, katera se morejo pa poljubno izpremeniti. Pri nekaterih zadrugah je n. pr. določeno, da mora sleherni obrtnik plačati en goldinar pristopnine enkrat za vselej, potem

pa še vsako leto toliko, kolikor se sklene pri občnem zboru, t. j., kedar se vsi rokodelci, vsi udje zadruga k posvetovanji izberejo. Pri teh letnih doneskih pa naj ne bodo vsi družabniki enako obloženi, ampak ta letni donesek naj se ravna n. pr. po davku (patentu), ki ga obrtnik plačuje, recimo 10 odstotkov od patenta. Rokodelski mojster torej, ki plačuje davka 8 glđ. od svojega obrta, plačeval naj bi tedaj na leto v zadrugo po 80 kr. Po obrtni postavi naj bi tudi pomočniki rokodelski nekaj plačevali, recimo po 3 kr. od prisluženega goldinarja. Tudi učenci naj bi donášali v blagajnico rokodelske zadruga, in sicer naj bi nekaj vplačali, kedar v nauk stopijo in kedar iz nauka izstopijo.

Namen zadrug je torej nabirati nekaj denarja v zadržno kaso. Čemu pa bode ta nabrani denar? Porabi naj se v prvi vrsti v to, da se bodo ž njim podpirali oboleli rokodelski pomočniki in učenci. Drug hvalevreden namen rokodelskih zadruga je ta, da se napravijo prenočišča za potujoče rokodelce. V večjih mestih imajo že od nekđaj taka prenočišča (Herberge), zato naj jih novo oživljene zadruga v smislu svojih pravil napravijo še v majhnih mestih. Tudi v njih naj bodo gostilne določene in plačane od zadruga, da bodo v njih dobili potujoči rokodelci brezplačno ležišče ali še morebiti kako drugo podporo.

Naloga zadrug bode tudi v tem, da se bode pazilo na mojstre, kako učé svoje učence in kako gledajo na njih obnašanje. Zadruga sama bode imela vse zapisano, koliko učencev in pomočnikov ima mojster. Ona bode pazila, da bodo učenci v šolo hodili, pazila in zapisovala, kdaj je učenec stopil k mojstru v nauk, in zapisala, kako sta se učenec (njegovi stariši) in mojster zastran učenja pogodila. Kedar bode se izučil fant, prepričala se bode zadruga o tem, in dala z njegovim mojstrom vred fantu, t. j. pomočniku izučno pismo. Ako bode zadruga zapazila velik nered pri tem ali onem mojstru, smela bode tudi kazen nalagati na korist zadržni kasi. Pri izterjevanji kazni bode zadruga na pomoč naprosila c. kr. okrajno glavarstvo. Zadruga bode tudi lahko pazila, da ne bodo obrti izvrševali taki, ki niso udje zadruga, torej taki ljudje, kateri niti davka ne plačujejo.

Sleherno premembo pri obrti treba bode zadrugi naznaniti; recimo ako kdo pomočnika odpusti ali pomočnika dobi, vse to mora zadruga vedeti. Ona bode pazila tudi na to, da bi kateri mojster ne imel preveč učencev, katerih bi ne mogel radi tega dobro naučiti. Zapisovala bode pa zadruga tudi vse one pomočnike in delavce, kateri bodo dela iskali, in gospodarje, ki bodo po delavcih povpraševali.

Dolžnost zadruga bode tudi ta, podpisovati delavske knjižice rokodelskih delavcev, kar je do

zdaj delalo le občinsko predstojništvo. Načelnik zadruga bode moral enkrat v letu sklicati vse ude, vse njemu izročene rokodelce, da se bodo posvetovali o teh in družih zadevah, katere spadajo k obrtnim koristim. Može pa, kateri so voljeni v odbor ali starejšinstvo, moral bode pa načelnik večkrat med letom vabiti k malim sejam.

Načelniku zadržnemu bode dalo to sicer dosta posla, a on je dolžan to izpolnjevati; to dolnost mu ne nalaga samo njegova čast, ampak tudi postava, katero pomaga izvrševati v korist svojim tovarišem, rokodelcem, ki so v zadržnem obsegu.

I.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Gre skozi les, pa ne vidi dreves. — Taka se nam skorej godi danes, ko imamo pisati novice. Listi pišejo in pišejo toliko, da človek skoraj ne vé, kaj bi bral; ali če prašaš, kaj je gotovega — skoraj vse zgine.

Nesrečna vožnja **ruskega cesarja**, ko se je vlak razbil, še sedaj ne da počivati ljudem, vedno ugibljejo in obdolžujejo, kedo je kriv. Nobeden pa ne vidi božjega angelja, ki je kronanim glavam tako čudno obvaroval življenje.

Italija in Francija se gledate vedno bolj pisano. Pač ne vemo, kaj vtegne priti še mej vročekrvnimi Italijani in pa med ponosnimi Francozi?

Na **Francoskem** čudno vre. Velike goljufige velicij gospodov so dokazane; general Bulanzé še vedno vganja svojo igro ter ima mnogo pristašev; kaj lahko se zgodi v kratkem velik preobrat.

Italijanci so potrdili zloglasni kazenski zakon, s katerim hočejo preprečiti vsako katoliško prizadevanje v korist rimskemu papežu. Slišali bomo pač kmalo gotovo, da zaperajo škofe in duhovne, ali svojega namena ne bodo dosegli: struna počí, ako se preveč napne!

V **Afriki** se sudanski vstajniki zopet bolj kažejo ob gornjem Egiptu. Oblegajo mesto Suakim. Eden angleški polk z nekaterimi konjiki je hitel tjekaj Egipčanom v pomoč.

Evropci — prav za prav katoliki — si bolj in bolj prizadevajo, zaprečiti v Afriki kupčijo s sušnji, kmalo bode odrinil tjekaj vojni oddelek, da se vojskuje z grđimi barantači s človeškim mesom.

Nemški cesar je imel prestolui govor, v katerem kaže res z odločno besedo, kako želi vsestransko miru. Zato je s tem govorom vse zadovoljno. Tudi mi želimo miru; toda ako bode moralo še dolgo ta ljubeznjivi mir varovati toliko vojakov, bodemo samih dobrot poginili — lakote. Današnje armade stanejo toliko, da dolgo to več ne bode mogoče.

Kaj je novega po širokem svetu?

Presvitli cesar so sicer prepovedali za 2. dec., ko boe ravno 40 let, kar so nastopili vlado, vsako posebno slavnost; ali zvesti narodi avstrijski — zlasti že mi Slovenci — si ne da-jo vzeti veselja, da ne bi pokazali, kako ljubijo svojega vladarja. Povsod se vrše slovesnosti — in kar je še najvazniše — ustanovljajo se blago-dejne naprave od občin in posameznih ljudi.

Slovani dobivamo vedno več pravic pri sod-nijah gledé našega jezika. Velik korak v tem pomenu se je zgodil v Šleziji. Tu hoče gospo-dariti le liberalni Nmec — Poljakom in Čehom, ki tudi stanujejo v deželi niso hoteli dati pravic — tudi sodnije so reševale vse le nemško. A sedaj so dobile oster ukaz, da morajo rešiti vsako tožbo v jeziku v katerem se uloží — toraj tudi česki ali poljski. —

Najhujši med vsemi nemčurji so pa gotovo **Korošci** — ker nočejo slišati, da na Koroškem stanuje 120.000 Slovencev. Ko so pa zadnji čas Slovenci večkrat pokazali, da so Slovenci, posebno tudi zadnjič, ko je društvo sv. Cirila in Metoda v Celovcu obhajalo cesarjevo 40letnico — so Ti nemčurji tako zdijvali, da dolže Slovence, da ti niso zvesti cesarju. Volk je tudi dejal, da mu ovca kali vodo, dasi je ta niže potoka pila!

Žalostne razmere so v **hrvatskem** deželnem zboru; večina Hrvatov se je tako udala Mažar-jem, da stori vse, kar ti hočejo. Bridko bodo še žalovali, ali bode prepozno.

Vedno se dobé še ljudje — grduni — ki kupčujejo z ljudmi — pa ne morda samo kje sredi Afrike — né! pri nas v ljubej Avstriji. V **Galiciji** so zaprli dva taka tička, ki sta z različnimi pretvezami vabila mlade dekleta — Poljakinje — jih spravila na tuje — in Turkom prodala!

Državni zbor pridno deluje. Obravnava pred vsem novo vojaško postavo in pa dedno pravo pri večih kmetijah. O tej reči smo uže zadnjič ne-koliko opomnili; ko bode postava potrjena, bodemo kaj več o njej povedali.

Celjski okrajni zastop je bil razpuščen. Zakaj? Zato ker so zoper pravico nekateri celjski hišni posestniki volili z velicimi posestniki, ako-ravno nimajo nič zemljiškega posestva. Ker uteg-nejo sedaj morda Slovenci zmagati — te nem-čurje grozno jezi!

Píše se nam:

Iz Prečine. — Četrtek 25. oktobra bil je za našo faro kaj slovesen dan. Prišli so naš novi župnik preč. gosp. A. Šmidovnik iz Žužemperka. Več odličnih mož je šlo do konca fare g. župniku naproti, kjer je bil čez cesto prvi slavolok. Ob

4. uri je naznanil pri farni cerkvi strel, da so gosp. župnik stopili v našo faro. V Prečini pri lepem slavoloku so jih čakali fantje in dekleta; tu jih je pozdravila gospodičina hčerka gospoda brajtenauškega v imenu vseh deklet ter jim izro-čila šopek cvetlic. Gosp. župnik so se v prelepih besedah zahvalili vsem za tako slovesen sprejem.

V nedeljo je bilo slovesno vmeščenje novega g. župnika. Prišlo je zopet več č. g. duhovnov in na stotine ljudstva. Prostor pred cerkvijo in farovžem je bil okrašen z mlaji in zastavami. Hvala bodi vsem, kateri so kaj pripomogli k slav-nosti! Novega g. župnika pa ohrani Bog nam prav dolgo časa zdravega in čvrstega, da bi za-mogli mnogo storiti Bogu v čast in našim dušam v zveličanje.

I. Š.

Šempeter pri Novomestu. — Tudi naša vas je stopila dostojno v kolo družih krajev po-slavlajočih 40letnico cesarjevo. Slavnostni odbor, kojemu so bile duše gg.: Bojanc st. in ml., nad-učitelj I. Franke in učitelj Miroslav Jazbec, do-segel je najlepši vspeh. Šolarji so donašali zelenih vejic za okrašenje šolske sobe in podobe presvit-lega cesarja; mladenči so stavili mlaje, raz katerih vihrajo cesarske zastave in trobojnice. Da se vse veseli, pričali so na predvečer mnogi kresovi, po-kanje možnarjev in lepo uvrsteno potrkavanje.

Drugi dan t. j. v nedeljo 25. nov. korakala je šolska mladina z učiteljema, spremljajoča jo novomeška godba v farno cerkev. Po sv. maši in pridigi, pri kateri je gosp. P. Izidor Normali v lepem govoru razlagal življenje cesarjevo, katerega naj Bog ohrani še mnogo let, zapeli so otroci cesarsko pesem in se potem zopet vračali v šolo. Tukaj je nagovoril g. učitelj mladino s primernim govorom, kojemu je sledilo petje in deklamovanje od strani šolarjev. Slednjič je bila vsa šolska mladina pogoščena. Med pogoščenjem igrala ji je zopet novomeška godba.

Po eni uri popoldne bil je skupni obed pri županu Bojancu, pri katerem nas je tudi počastil gosp. vladni svetovalec J. Ekel.

Iz Šent Jerneja. — St. Jernejska občina in fara ste slavnost 40letnice vladanja presvitlega cesarja Franc Jožefa I. in blagoslovljenje novo postavljenega farovža po naslednjem programu praznovali: 10. nov. ob 3. uri popoldan so mož-narji zagromeli in zvonovi zapeli h prazniku. Ob 5. uri zopet zvonjenje in streljanje, ko so došli visoko častiti gosp. Zamejic, korar iz Ljubljane. Ob pol sedmi uri se prične obhod uže pri popolni razsvitljavi vsega Št. Jerneja: požarna bramba z bakljami in novomeško godbo; ko pridejo do šole, pred katero je bila podoba presvitlega cesarja Franc Jožef I. prekrasno ovenčana in slavolok z napisom: Bog ohrani nam cesarja Franc Jožefa I., zaigra godba cesarsko pesen, po kateri od ljudstva

zagromi 3 kratni klic „živio!“ Dalje pred cerkvijo je bil slavolok z napisom: Katoliška cerkev spoštuje svojega zavetnika! Pred novim farovžem pa: Ljubljanska škofija je udana svojemu cesarju! Pri g. župnikovi hiši pa: Št. Jernejska župnija ljubi svojega vladarja! Tu se je tudi požarna bramba ustavila in godba zaigrala cesarsko pesem, po kateri zopet sledi trikratni „Živio!“ Sledilo je še: Pokanje možnarjev in zvonjenje. Dospel je nazaj pred g. županovo hišo, pred katero je bila tudi podoba presvitlega cesarja razpostavljena in ovenčana, zaigra naposled godba cesarsko pesem, pri kateri sledijo zopet gromoviti „živio!“

11. nov. je bila zjutraj budnica, ob tri četrt na 10. blagoslovljenje novega farovža, potem v cerkvi primerna pridiga, pri kateri so vis. č. g. dekan dr. Sterbenc pomen svečanosti prav temeljito razložili in v srca položili zvestobo in ljubezen do presvitlega cesarja. Potem je bila svečana peta sv. maša z zahvalno pesnijo. Ob 2. uri popoldan je bil obed pri vis. č. gosp. župniku, pri katerem so se svečanosti primerne napitnice vršile.

Iz Retja pri V. Lašičah. — Kar sem začel leta pisal v „Dol. Nov.“ o naši lipi, se mnogim res nemogoče in neverjetno zdi. A pisal sem samo resnico, rekoč, da je bila lipa pred 200 leti tako ota, da je bližnji sosed svoj voziček v votlini shranjeval. Polagoma se je začela odprtina zaraščati, pred 20. leti bila je lukinja še 25 cm široka, danes se pa komaj pozna, kje je bila zijavka. S tem pa nikakor ne trdim, da bi ne bila lipa na sredi debela še dandanes ota; morebiti še bolj kakor nekdanj, da se je pa odprtina res zarasla, temu je mnogo prič. Fr. Gruden.

Iz Št. Vida pri Zatičini. — Malokdaj Vam, drage mi „Dol. Nov.“ dojde iz našega kraja kakovi dopis, ali tudi danes Vam nič veselega sporočati ne morem, zgubili smo 5. nov. močno ljubljene g. beneficijata Fr. Groznika. Službovali so pri nas 6 let in več. Od prvega govora, ki so ga imeli, pridši v našo faro do slovesa bili so izvrsten oznanovalec božje besede in najboljši učenik „krščanskega nauka“. Posebno se je pokazala ljubezen njihovih ovčic 4. t. m. pri slovesu, ko je malo oči suhih ostalo.

Težko bodemo pogrešali tako ljubljene dušnega pastirja; Vam pa farani Zagorjanski, vošimo in želimo, da bi imeli v svoji sredi še dolgo dolgo let tega moža. (Prosimo, še večkrat kaj. Vr.)

Iz Karlovca meseca vinotoka.*) — Dne 1. oznanile so „Dol. Nov.“, da slavi mnogospoštovani, velečastni o. Gilbert Gravl, najstarejši vredni član karlovškega samostana in provincije, po letih drugi, redki slovesnosti: 50letnico svojega redovništva, 70letnico svoje starosti in svojega krstnega

imena sv. Frančiška Serafa. Gotovo bode zanimalo njegove stare prijatelje, kolege, znance in čestilce njegove zvedeti, kako so se vršile te slovesnosti, katere se spodobi v naše „Nov.“ vvrstiti, ker je on pred ustopom v Frančiškanski red leta 1838 v Novem Mestu celi takratni 6 razredni gimnazij dovršil.

Vršilo se je pa tako: Prva slavnost imela je seveda le samostanski značaj; razvila se je le v krogu bratov v samostanskem zidovju. Druga slavnost pa bila je slavljena od stotine Karlovčanov, katerim je bil ljubki starček nekdanj katehet in učitelj. Ta slovesnost bila je občna, zares srčna. In kako ne? Saj so najodličnejši možje in družinski očetje karlovškega grada njegovi učenci. Ti njegovi dijaki pred mnogo in mnogo leti — še danes gojijo ljubezen v srcu in čuvajo hvaležnost proti možu, ki jim je prvo seme plemenitih nauk sadil v njihova mala, nežna srca. Zato se je vse žurilo, snovalo in govorilo že osem dni preje po Karlovcu, kako bi se dala ta redka, spomina vredna slovesnost nekoliko dostojneje, lepše, slavneje in veseljeje obhajati. —

Dne 2. vinotoka služil je ob 10. uri velečastni jubilar slovesno sv. mašo. Popeval jo je s mladeniškim, čistim, krepkim glasom, da se je vse čudilo in govorilo, da skoro ni verjetno, biti tako čvrstim in čilim pri tolikih letih. Mej sv. mašo popevalo je na koru pevsko društvo „Zora“ tako lepo, da je bilo slušati zares milota in krasota. Polna je bila samostanska farna cerkev sv. Trojice odličnega občinstva obodvojega spola. Okolu altarja pa so obkročili starčeka celebranta njegovi nekdanji učenci kot neka častna garda; zamislili so se bili brez dvoma ti odrasli s sivimi lasmi možje in gospodje nazaj za celih 40 let, v lepa mladostna leta, ko so nekdanj sedeli v šolskih klopih ter zrl v milo, vedro, pošteno lice ljubljene jim patra, učitelja in kateheta. Gotovo so jim srca bila polna tople zahvale do Stvarnika, da jim je dovoljeno videti svojega gospoda v takej starosti pred altarjem Gospodovim darovati sv. daritev za njih blagor in za mir in pokoj ranjelih odmrlih sošolcev. —

Po sv. maši opravi g. svečar svojo predpisano mašno zahvalnico, potem gre v obednico, da bi se okrepčal z malim zajutrekom, a cela množina precej ponižno postopa za njim. Vse je bilo ginjeno do solz, ko se je videlo, kako ostopajo bivši učenci svojega nekdanjega učitelja, kakor pohlevne ovce za pastirjem, in ko stopi najstarejši izmed njih do častitljivega starčeka, ter mu v iskrenih, toplih in krepkih besedah izrazi svojo in svojih tovarišev ljubezen in vdanost, izraža veselje in radost, ki jo občutijo vsi danes, slika njegove zasluge, in mu vošči v imenu vseh še „mnoga leta“, ter mu poda v znak hvaležnosti lepo, sre-

*) Zaradi pomanjkanja prostora smo morali sšdnjič odložiti.

berno, znotraj pozlačeno tabakiro z napisom:

„Uspomena 70godišnjice od zahvalnih djaka“. —

S solznimi očmi, ginjen do srca, se na to zahvali starček v dovršenem govoru z ginljivo, prepričevalno besedo za častitanje želeč, da bi se vsi ravnali po naukih, katere jim je sadil v srca, v svojo časno in večno srečo.

Po dovršenem tem govoru vsi navzočni enoglasno od srca vskliknejo: „Živio naš učitelj, naš katehet! Živio naš vredni starček! Živio naš oče! Tam na strani v refektorju pa je bila s krasnimi cveticami nakinčana, prostrta miza obložena z vsakovrstno pekarijo in sladkarijo in z izvanrednim starim vinom, kar vse so hvaležni nekdanji učenci na svoje stroške preskrbeli in s tem svojega starega bivšega učitelja navdušeno nazdravljali. Za opoludan da O. gvardijan Robert v večjo proslavo redke slovesnosti pripraviti obilnejši obed, h kateremu so bili povabljeni nekateri od č. g. duhovnikov, učiteljev, odličnejših meščanov in trojica iz mej bivših jubilarovih dijakov. Seveda se je tu napivalo, pelo in veselilo, saj so take slovesnosti redke in bodo še redkejše. — Po obedu čakala je že pred samostanom okoli 4. ure lepa paradna kočija, da odpelje svečarja in v. č. O. gvardijana v Dobovec, pol ure od Karlovca, v gostilno 84letnega poštenjaka Maretiča, kjer so hvaležni učenci na svoje stroške priredili lep, vesel banket, kjer je bilo polno veselja, navdušenosti, lepih govorov, posebno slavitelja se dotikajočih, in krasnih zahvalnic do 10. ure zvečer. — S tem se je dovršil v najlepši slogi ta prekrasni, svečanostni dan, nepozabljiv častitemu starčku, nepozabljiv vsem njegovim čestilcem. —

Zakaj sem vse to tako obširno popisal? — Iz radosti, iz navdušenja, da znajo naši bratje mejaši tako ceniti svojega učitelja, da znajo toliko zahvalnosti i v veku današnjem, v katerem je sicer „nehvaležnost plačilo dobrotam“. Naj se nauči naša mladina iz tega vzgleda spoštovati, ceniti in hvaležna biti — svojim učiteljem! Za Bogom in stariši so oni nam prvi. Učitelj nam je tretji oče. Velečastitemu starini slavitelju, mnogovrednemu O. Gilbertu Gravlu pa vskliknemo vsi gromovito: „Živio ga Bog še na mnoga in mnoga leta“. —

Z Dunaja. — Ze mnogokrat poudarjalo se se je v naši družbi, kako potrebno in važno bi bilo, da se osnuje podporno društvo za slovenske velikošolce na Dunaju, in storili so se tudi potrebni koraki, da se obistini ta namen.

Slovenski klub na Dunaju je po našega vladarja prevzvišenih mislih skušal uresničiti ta namen o priliki štiridesetletnice njegovega vladanja, slovenski klub izdelal je pravila, katera so tudi že potrjena.

Ni treba natanjčneje opisovati nujnosti in važnosti tacega društva, vsaj je znano vsakemu,

kako hudo se pogosto godi našim velikošolcem, ki nimajo od doma ni podpore ni uspešnih priporočil.

Ne samo da si izpodkopavajo zdravje, da morajo duševno delati na vse pretege, da s tem izgubljajo moč in čas za učenje; odrivajo se tudi na pota, ki jih vodijo od poklica, določenega jim po dovršenih naukih ter odtezajo na tak način narodnemu delu.

Temu naj opomore naše društvo, varuje naj velikošolca prvi čas bivanja na Dunaji reve in gladu, daje naj mu priložnost pridobiti si kako postransko opravilo, ki mu ne jemlje vse delavnosti in vsega časa.

Zavest, da smo s tem ustvarili preblago, našej narodnosti jako vgodno in nujno potrebno ustanovo, ta zavest osrčuje nas, da stopimo pred Vas.

Prosimo Vas tedaj, da pristopite skoro in obilo temu društvu kot ustanovniki ali kot redni udje, ali podporniki in da pošljete — uvažuje da društvo počne deliti podporo o štiridesetletnici Nj. Veličanstva — čim preje Vam bode moči svoje doneske pod nadpisom: društvenemu blagajniku, gosp. R. Paklu, odvetniškemu koncipijentu VII. Zieglergasse 65 na Dunaju.

Ustanovniki plačajo po 50 gold. enkrat za vselej; pravne osebe (občine, društva itd.) po 100 gl., redni udje, to so oni, kateri bivajo na Dunaju in v njegovi okolici vsaj po 3 gl. na leto, podporniki pa, in to je lahko vsak, vsaj po 5 gl. Za odbor: Iv. Navratil m. p. Jos. Ciperle m. p.

Domače vesti.

(Uradniške premembe). Gosp. višji davčni nadzornik Fl. Jerman v Krškem gre na enako mesto v Ljubljano. Na njegovo mesto pride g. Lončar iz Radovljice. V Radovljico gre začasno gsp. davčni kontrolor Kalan iz Krškega. Gsp. davčni višji nadzornik Tratnik v Novem Mestu je šel v pokoj. V Novo Mesto pride g. Tavčar iz Postojne kot višji d. nadzornik, v Kočevje gre d. nadzornik g. Zajec iz Ljubljane.

(Umrli) je v Krškem gsp. Ivan Jazbec, kr. ogerski brzozjavni kontrolor v pok., v 62. letu svoje starosti. Pokojni je bil blag narodnjak, rodom štajerski Slovenec.

(Dol. Pevsko Društvo) priredi dne I. decembra 1888 v prostorih „Narodnega doma“ v Novem mestu „Preširnov večer“ s naslednjim programom: 1. Dr. B. Ipavec: Nazaj v planinski raj, mešan zbor; 2. Deklamacija; 3. A. Förster: Naše gore, mešan zbor s čveterospevom; 4. Klara Schumann: V nejasnih sanjah, samospev spremljan s klavirjem; 5. A. Förster: Slava Slovincem, možki zbor; 6. Karl Langer: Potpourri, igra novomeška godba. Začetek točno ob polu 8. uri zvečer. Vstopnina za ude prosta; za neude: z

obitelj 1 gld., za posameznika 50 kr. — Domači društveniki plačujejo v društveno blagajnico, če pristopijo samo za svojo osebo, po 30 kr., če pa pristopijo s svojo rodbino, po 50 kr. na mesec; zvanjani pa po 1 gl. na leto.

(Dolenjski Sokol) priredi 5. dec. t. l. zvečer v gostilni g. Makso Brunnerja „Miklavžev večer“. Na programu bode obisk sv. Miklavža, petje, tombola in prosta zabava.

(Meščanska garda) je povodom cesarske 40letnice v svojem občnem zboru sklenila osnovati blagajnico za svoje bolnike. Tudi častni udje so k tej udeležitvi povabljeni, in se vsak znesek hvaležno sprejme.

(V Kandiji pri Novem Mestu) so obhajali cesarjevo slavnost 16. in 17. nov. Škoda, da nam pomanjkuje prostora, sicer bi hoteli slavnost natančneje popisati, kakor je tudi zaslužila. Godilo se je sicer večinoma vse kakor drugod — a bilo je res pristrčno. Novomeška godba, strel mogočnih možnarjev, krasno ozaljšanje Kandije z mlaji, venci, zastavami i transparenti je pričalo navdušenje Kandijanov za milega vladarja. Šolarji so bili pogoščeni pri g. Windischerju, deklice pa v samostanu šolskih sester. Slavni banket pri g. županu, katerega se je vdeležilo čez 50 oseb je slavnost primerno sklenil. Navdušenost je bila velika, medsebojno občevanje vzgledno ljubko, pristrčno.

(V Kostanjevici) bi nekateri posestniki radi osnovali kmetijsko podružnico.

(Posojilnica v Krškem) pošilja na vse strani svoje „prejemne in položne“ listke c. kr. poštno-hranilnega urada brezplačno. S temi listki pošlje lahko slehern hranilničarjev brez vseh pošt-nih stroškov denarje v shrambo tej posojilnici. Ona naredi hranilno knjižico in mu jo pošlje; ali jo pa hrani, ako namerava dotični večkrat vlagati. (Za potrdilo mu služijo vselej od dotične pošte podpisani prejemni listi.) Kedar pa želi kdo denar dvigniti, zadostuje, da piše posojilnici karto, in ta mu pošlje zopet na svoje stroške novce na zaželjeno pošto. — Pri tej priliki vabi ona še domoljube v bližini krški, da se pridružijo kot udje našemu zavodu. — Družabniki plačajo 1 gl. pristopnine in še 12 gld. deleža (tudi v obrokih lahko), od katerega dobé 4% obresti. Ti imajo pravico do posojil in so deležni zadružnega dobička.

(Obrtne strokovne šole v Ljubljani) se prične 3. dec. Upisavati se je možno vsako dopoldne od 9—12. ure. Učenci (učenke) naj se oglase s svojimi stariši ali pa z njihovimi namestniki v pisarni strokovnih šol (Virantova hiša, Zvezdarske ulice, I. nadstropje) ter naj prineso seboj spričevalo o dovršeni ljudski šoli in dokaz, da so spolnili 14. leto. Vnanjim učencem in učenkam je vodstvo pripravljeno dajati nasvetov

za dobro in primerno stanovanje. — Kakor se nam poroča, se bode otvorenje obeh zavodov slovesno vršilo ter ima biti jedna točka programa, po katerem bode Ljubljansko mesto praznovalo 40letnico vladanja Nj. Velečanstva.

(Izkaz) razstavnikov, odlikovanih na dež. sadni razstavi, katero je priredila c. kr. kmetijska družba kranjska v proslavo vladarske 40letnice presvet. cesarja Frana Josipa I. v Ljubljani od 18. do 21. oktobra l. 1888.

V I. skupini: Sveže sadje. (Producenti.) Na Dolenjskem: s sreberno svetinjo: Alojzij Bajer v Križi pri Litiji, oskrbništvo graščine Boštanske, Josipina Hotschever na Krškem, Stefan Jaklič v Sent Vidu pri Zatičini, pl. J. & Ph. Lenk na Raki, dr. J. Namorš v Jesenicah ob Savi, Feliks Reya pl. Casteletto v Nemški vasi. — S bronasto svetinjo: Grofinja Valesca Barbo, Fran Berdavs v Vidmu, Karol Hofer na Čateži, dr. Avg. Kulavic v Toplicah, Mihael Klun v Podstenah, Ignacij Mahkovec na Jančem, Ivan Pezdirec v Drašičah, Peter Režek v Starem trgu, Josip vitez Savinschegg v Metliki, Ivan Šuštersič v Semiči, Matija Verderber na Kočevski reki, Anton Zavrl v Svibnjem, Janez Zadnik v Podstenjah. — S priznanjsko diplomo: Fran Andoljšek v Vel. Poljanah, Fran Andoljšek v Vel. Poljanah h. št. 9, Iv. Čampa v Zapotoku, Mat. Eisenzopf v St. Logu, Mart. Gornik v Gabrovci, Henrik baron Gagern v Mokricah, Jak. Kalan v Morovci, Fran pl. Langer v Prežeku, Ivan Lapajne na Krškem, Peter Lesar v Zapotoku, Mart. Lovšin v Zapotoku, Fr. Lunder na Raki, oskrbništvo graščine Impolske, Ivan Petek v Kresnicah, Pavel Povše v Pristavi, Jos. Samida v Koč. reki, Fran Schweiger v Radovici, Martin Skubic v Ribnici, Ivan Šašel v Adlešičah, Ignacij Vrančič v Zagradci, Alojzij Vidovič v Dolščaku.

V I. skupini: Sveže sadje. (Razstavniki nabranih zbirk). Častna darila v denarji so dobili z Dolenjskega: Dež. darilo v znesku 5 cekinov kmet. podružnica v Ratečah; po 1 ali 2 cekina: Lav. Abram v Kostanjevici, Jurij Adlešič v Šmartinu, Jos. Erker v Stari cerkvi, Kristijan Engelman v St. trgu, Mat. Hudovernik v Dobropoljah, Josip Franke v Šent Petru, Fran Koncilja v Žužemberku, Janez Saje v Šent Jerneji, Alojzij Jerše v Trebnjem. — Presojevalni odbor je poluletno žrebe, katero je dal gosp. R. pl. Obraczay za najboljšega dol. razstavnika kmetskega stanu, prisodil gosp. Antonu Planincu, predstojniku kmetijske podružnice v Boštanji.

II. Skupina: Sadni izdelki. Z Dolenjskega: a) s sreberno svetinjo: Dr. Namorš v Jesenicah, opravništvo grajščine Impolske. b) Z bronasto svetinjo: Gustav Delcot v Kostanjevici, Franc Dolinar v Veliki Dolini, kmet. podružnica

v Boštanji, Jakob in Srečko pl. Lenk na Raki, Ivan Šašel v Adlešičah. c) S priznanjsko diplomom: Grofinja Valesca Barbo v Radelci, Jos. Erker v St. vasi, Franc vitez Langer v Bršlinu, kmet. podružnica v Radečah.

III. Skupina: Drevesnični izdelki. S srebrno svetinjo: Bar. Henrik Gagern v Mokricah.

Šolsko vrtnarstvo: a) častno diplomom, podpisano od gosp. dež. predsed. kot prvomestnika c. kr. dež. šol. sveta, srebrno sadjarsko svetinjo in častno darilo v denarji: Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Dol. Logatci; Janko Žirovnik, nadučitelj v Zg. Gorjah; Fran Lavrič, nadučitelj v Škocijanu. b) Bronasto svetinjo s častnim darilom: Viljem Gebauer, učitelj v Tržišči. c) Bronasto svetinjo: Lav. Abram, nadučitelj v Kostanjevici; Jos. Čerin, učitelj v Toplicah; Jos. Franke, naduč. v Šent Petru; Mat. Germ, učitelj v Adlešičah; Mat. Hudovernik, naduč. v Dobropoljah; Fr. Klinar, uč. v Spod. Hrušici. d) Priznanjsko diplomom: Jurij Adlešič, naduč. v Šmartnu pri Litiji; Mart. Gerčar, naduč. na Mirni; Fran Koncilja, naduč. v Žužemberku; Ljudevit Vagaja, učitelj v Pirničah.

Vinska pokušnja: a) častno diplomom kot največjo odliko: Baron R. Apfaltrern, grajščak v Krupi. b) srebrno svetinjo: Dež. kmet., vinarska in sadjarska šola v Grmu, Henrik baron Gagern v Mokricah. c) bronasto svetinjo: Viljem Pfeifer na Krškem, Florijan Zorko v Družinski vasi. d) Priznanjsko diplomom je dobilo še 15 drugih razstavnikov.

(Zbranih spisov Dr. Valent. Zarnika) I. zvezek je izišel v lepi obliki, in je res vsega priporočila vreden. Opozarjamo častite bralce na dotično naznanilo na zadnji strani današnjega lista.

(„Venček slovenskih pesem“) zložil za možki zbor Fr. Hladnik. S tem naslovom je na svetlo prišla zbirka lepih pesmi, katere se dobivajo v katoliški bukvarni v Ljubljani. Cena jim je 40 kr.

Listnica uredništva.

G. Pečnik: Zanimivo, ali zopet premalo prostora.

Sejmovi na Dolenjskem:

V decembru: 3. v Novem Mestu, Martinji vasi, Boštanju; 4. v Novem Mestu; 6. v Žužemberku; 10. v Mokronogu in Litiji; 11. v Metliki; 17. v Kostanjevici in Višnjigori; 18. v Crnomlji; 20. v Škocjani; 27. v Radečah; 29. v Mirnipeči; v Zagorji (za Savo).

Žitna cena v Novem mestu 26. novembra 1888.

Domače pšenice mernik 2 gld. — kr., Debelace (koruze) 1 gld. 30 kr., Soršice 1 gld. 60 kr., Rži 1 gld. 50 kr., Ječmena 1 gld. 40 kr., Ajde 1 gld. 25 kr., Ovs 70 kr., Krompirja 75 kr.

Loterijske srečke.

Trst	17. novembra	58	59	75	60	37
Gradec	24. „	61	37	59	54	69

Za popravo hiše katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Rudolfovem so darovali:

Gg.: Gregor Jakelj 2 gl., Wohinz 2 gl., Neimenovan župnik 20 gl., Ivan Debelak 5 gl., Blaž Petrič 2 gl., Perko 1 gl. 55 kr., Agnič 5 gl., Pintar 10 gl., Jakob Aljaš 3 gold., Mol 5 gl., Ml. knezoškof Stepischnegg 13 gl., Drelse v Ljubljani 17 gl. 26 kr., Franc Kregar 2 gl., J. Kapus 3 gl., J. Gollmayr 5 gl., Val. Eržen 4 gl., žup. Bononi 1 gl., župnik Anton Šmidovnik 10 gl., župnik Teran 3 gl., Jakob Dolenc župnik 5 gl., Martin Barlič 1 gl., Martin Poč 2 gl.

Objava.

Javljam, da sem svojo notarsko pisarno odprl v Zatičini dne 11. novembra t. l. in da poslujam v vseh neprepirnih in prepirnih zadevah, kakor tudi v kazenskih zadevah kot branitelj ali zagovornik.

Stanko Pirnat,

c. kr. notar v Zatičini.

[168]

Išče se

spretna perica,

iz mesta ali okolice za cerkveno in domače perilo. Plača po dogovoru. — Kje pove iz prijaznosti vredništvo „Dol. Novic“. [166—1]

V najem na 3 do 6 let

se dá *grajski mlin*. Več o tem pove grajsko oskrbnništvo na Radelci, pošta Bučka, kjer je tudi 100 meterskih centov jabelk na prodaj. [171]

Išče se

zanesljiv hlapec,

ki bi posebno veselje za vrtnarstvo imel. Plača primerna. — Več pove vred. „Dol. Nov.“.

Koledar za na steno

za leto 1889,

slovenski in nemški, je izišel v tiskarni J. Krajca v Novem mestu.

Cena 25 krajcarjev.

2 meterska centa lepega prediva

je cenó na prodaj v grajščini Otočca, pošta Št. Peter pri Rudolfovem. — Več se izve ravno tam.

Lepi papirji in podobice za jaslice pri J. Krajcu v Novem mestu.

JOS. PAULIN

v Ljubljani, Marijin trg št. 2.

Koncesionirani glavni agent za potnike
v Ameriko.

Prodaja vožnje karte s polno garancijo od Ljubljane po najbližnji poti in naravnost do vsakršnega kraja v Ameriko, po najnižji ceni in poštini postrežbi. „Cena od Ljubljane do Amerike od 60 gld. naprej“.

Kdor želi po ceni, dobro, hitro in srečno potovati, naj se zanesljivo obrne name in naj pazi, da se ne pusti tujim agentom zapeljati.

Za Kranjce, Spodnje Štajerce in Hrvate je pot čez Ljubljano in Gorenjsko najboljša, najhitrejša in najcenejša, ker tu imajo le moji potniki mnogo znižano vožno ceno in moji uradniki sprejemajo v varstvo potnike na vsaki večji postaji in jim pomagajo zopet naprej.

Z natančnejim poukom se radovoljno služi. [132-6]

Moji potniki so še vsi srečno dosegli svoj namen.

Od Ljubljane do Amerike le 13 dni.

ILUSTROVAN
NARODNI KOLEDAR

za leto 1889.

Uredil, izdal in založil DRAGOTIN HRIBAR.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarni J. Glontinijevi v Ljubljani. — Cena 40 kr., po pošti 45 kr.

Vsebina: Popolen kalendar, koledar, kateremu so pridejana tudi slovaneka imena, in cerkveni koledar. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanji vladarji evropski. Splošne določbe c. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Štiridesetletnica vladanja cesarja Frana Josipa I. Naši zaslužni možje. Božja peta Slovencev. Na sveti večer. Smešnice. — Naznanila.

[159-8]

Lepo stanovanje proti solneu, ob-
stoječe iz dveh ali
treh sob, kuhinje, shrambo in vrtom, se takoj dobi v
hiši št. 204 v Novem mestu. [169]

Dr. VALENTINA ZARNIKA
ZBRANI SPISI.

I. Zvezek:
PRIPOVEDNI SPISI.Uredil
Ivan Železnikar.

Vsebina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zbora. — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovejšem vzorci in res krasno vezana. Utisnena je na sprednji strzni podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. Cena knjižici je 1 gld., s pošto 5 kr. več. Dobiti je v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani. [170-1]

Odgovorni urednik, izdajatelj in založnik I. Krajeo.

Jože Strzelba v Ljubljani

kupuje vedno po najvišji ceni:

češminjevo ljubje, jeternik, čemeriko
(teloh), sladke ali šentjanžove koreni-
nice, arnikove rožice
in razna druga zelišča.

V Novem mestu sprejema blago iz prijaznosti gospa
Marija Rohrmann. [12-14]

Pri društvu užitninskega zakupa v Novem
Mestu se takoj sprejmó

dacarji,

proti mesečni plači od 30 do 35 gld. — Kdor zamore
kaj jamčarine uložiti ima prednost.

[164]

Za društvenega načelnika:
Friderik Schwarz.

V Novem mestu št. 157 se takoj odda
lepo stanovanje

s 3 sobami in potrebnim drugim prostorom, ako bi
kdo želel, tudi velik kos vrta. [167]

Ustanovljeno
l. 1837.**Matija Gerber**Ustanovljeno
l. 1837.(J. C. GERBER) v Ljubljani
priporoča

svojo bogato in raznovrstno zalogo

slovenskih molitvenih knjig,

po jako nizkih cenah in različno vezanih, na
primer v papirju, v pol usnji pozlačene, po-
polnoma v usnji z zlato obrezo, v rujavem
usnji okovane, dalje vezane v slonovi kosti,
v ponarejenem kristalu, v žamet in plišu, z
pozlačenimi vogli in s podobo v sredi. Izde-
luje pa jih tudi, kakorkoli zahtevajo častiti
naročniki.

Kdor vzame večje število knjižic, dovolim
mu primerno znižanje cene (rabat).

Častite naročnike prosim, da naj se kar
naravnost na mé obračajo.

Cenilnik pošljem na zahtevanje brez-
plačno in franko.

Dalje opozarjam svoje p. n. naročnike in
kupovalce, da se že nekoliko časa prodajajo
in širijo med ljudstvom slovenski molitveniki,
ki niso na Kranjskem prišli na svetlo, katerih
ni spisal kaki gospod duhovnik in ki tudi ni-
majo knezoškofijskega potrjenja. Na teh knji-
gah se dalje nabajajo tudi taki napisi, kakor
jih imajo knjige, ki so v moji zalogi in še celo
trije različni napisi, med tem ko je vsebina
pri vseh knjigah enaka. [142-4]

Dobivajo se po vseh knjigarnah.

Novomesto. — Natisnil J. Krajeo.